

- *senyoriu* per *senyoria*, *senyoralla*;
- *sentir* (en l'accepció de 'lamentar') per *saber greu* (p.e.: *Sento haver-te molestat* > *Em sap greu d'haver-te molestat*);
- *sobrer*, *desajustat*, per *balder*;
- *sota el braç* per *sota l'aixella* (p.e., *portar un llibre sota el braç* > *portar un llibre sota l'aixella*);
- *succés* per *esdeveniment*;
- *tenda* per *botiga*;
- *terre -ena* per *terrenal*;
- *trastos* per *andròmines*, *rampoines*;
- *treball* per *feina* (p.e.: *tenir molt treball* > *tenir molta feina*);

- *últim -a* per *darrer -a*;
- *usar* per *fer servir*, *emprar*;
- *utensili* per *estri*;
- *vacacions* per *vacances*;
- *viudo -a* per *vidu vídua*;
- *xaval*, *xavala*, per *xicot*, *vaiet*, *xitxarello*; *mossa*;
- *xocar* per *topar*.

(Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, pp. 59-63)



Com afecta l'esnobisme el lèxic en general

JOSEP RUAIX

L'esnobisme o gust per la novetat es manifesta en l'ús massa freqüent de mots que s'han posat de moda i en la introducció de neologismes innecessaris; també podem incloure-hi el que anomenarem «legalisme», és a dir, un zel exagerat en l'aplicació de determinades convencions legals. Vegem-ho punt per punt i amb exemples.

1) Entre els mots o expressions que, havent-se posat de moda, es fan servir massa sovint, assenyalaríem, per ordre alfabètic, els següents:

- *apropar-se* per *acostar-se*;
- *col·lectiu* per *col·lectivitat*, *sector*, *grup*;
- *comentar* per *dir*, *explicar*;
- *d'alguna manera* (falca usada en parlar i de la qual sovint es pot prescindir);
- *diferenciar* per *distingir*;

- *en solitari* per *tot sol*, *tota sola*, etc.;
- *intentar* per *mirar de*, *provar de*, *procurar*;

- *pretendre* per *buscar*, *cercar*, *voller*;

- *problema* per *dificultat*, *preocupació*, *maldecap*, *trastorn* (de salut), *avarria* (d'una màquina), *obstacle*, *entrebanc*, *destorb*, *contratemps*, etc.;

- *proper -a* (referint-se a temps) per *vinent*, *entrant*, *pròxim -a*;

- *sequera* per *secada*, *seca*, *sequedat*, *eixut*, *eixutada*, etc.¹.

2) Entre els neologismes innecessaris, cal distingir els que suposen una forma nova i els que suposen un sentit nou. Vegem-ne uns quants de cada classe:

- a) neologismes formals: *abstract* (anglicisme per *resum*), *pin* (angl. per *insig-*

nia, *escut*, *xapa*), *sponsor* o *espònsor* (angl. per *patrocinador*); *culebrón* (cast. per *telenovela* o, si es vol, *serpentot*);

b) neologismes semàntics: *continuat -ada* (per *continu -fnua*), *gira* (per *sor-tida*, *recorregut*, *tomb*, «*tournée*»), *l·listat* (per *l·lista*), *primar* (per *afavorir*, *privilegiar*, *preferir*), *programació* (per *programa*), *sentir* (per *escoltar*), *veure* (per *mirar*).

3) Entre els casos de «legalisme» podem esmentar l'ús, fora de contextos específics (com etiquetes, mapes, etc.), de:

- *cava* per *xampany*²;
- *Val d'Aran*, *Vièlha* (per *Vall d'Aran*, *Viella*).

(Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, pp. 56-57)

1. Va comentar també l'abús de *sequera* el tractadista Josep Llobera (*Avui*, 25-10-85).

2. Aquest cas d'esnobisme legalista ha estat denunciat, entre altres autors, per J. MIRACLE, *Seguint la petja de Pompeu Fabra*, p. 242, i J. MALLAFRÉ, *De bona llengua...*, p. 58, els quals fan notar que, malgrat la propagació de *cava* per *xampany*, no ha prosperat, per ara, la de *brandy* per *conyac*, tot i que es tracta de casos idèntics. També se'n va fer ressò J. Llobera (*Avui*, 15/16-1-86), recordant que existeixen els derivats *xampanyització*, *xampanyitzar*, *xampanyer*, *xampanyeria* i la locució *xampany de pobre*.